

Motion till riksdagen 2013/14:C208

av **Helena Leander och Jonas Eriksson (MP)**

Kemiska ämnen i byggprodukter

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en skärpt nationell lagstiftning om kemiska ämnen i byggprodukter och ett system för dokumentation av farliga ämnen i byggnader.

Motivering

I miljö kvalitetsmålet ”giftfri miljö” som antagits av regeringen och ska uppnås till 2020 finns bland annat preciseringar om att

- ? den sammanlagda exponeringen för kemiska ämnen via alla exponeringsvägar inte ska vara skadlig för människor eller den biologiska mångfalden,
- ? användningen av särskilt farliga ämnen så långt som möjligt har upphört,
- ? kunskap om kemiska ämnens miljö- och hälsoegenskaper ska vara tillräcklig för riskbedömning,
- ? information om miljö- och hälsofarliga ämnen i material, kemiska produkter och varor är tillgänglig.

Byggproduktförordningen – Europaparlamentets och rådets förordning (EU nr 305/2011) reglerar hur information om byggprodukters grundläggande egenskaper ska redovisas på den gemensamma marknaden i EU. Utifrån byggproduktförordningens grundläggande krav för byggnadsverks påverkan på miljön samt nationell lagstiftning kan harmoniserade tekniska specifikationer som anger hur produktens prestanda ska redovisas och CE-märkas tas fram. När det gäller kemiska ämnen i byggmaterial nationellt är det främst Boverkets byggregler som reglerar innehåll och avgivning (emissioner) till omgivande miljö och hälsa. När det handlar om reglering av kemiska ämnen i

Fel! Okänt namn på

andra produkter och varor är det främst kemikalielagstiftningen Reach som gäller och Kemikalieinspektionen som är ansvarig myndighet.

Det pågår under den europeiska standardiseringsorganisationen (CEN TC 351) ett arbete med att ta fram testmetoder för hur byggprodukters innehåll och emissioner av farliga ämnen till inomhusluft respektive utemiljö ska provas. Provningsmetoderna tas bara fram för de ämnen vars innehåll eller avgivning från byggprodukter är reglerade i något medlemsland. Dessa metoder kommer att implementeras i harmoniserade europeiska byggproduktsstandarder. Vilka produkttegenskaper som är väsentliga när det gäller kemikaliesäkerhet och som måste redovisas vid CE-märkning för en nationell marknad avgörs dock av den nationella lagstiftningen i respektive land.

Från och med 1 juli 2013 blev CE-märkning av byggprodukter obligatoriskt även i Sverige för de produkter som täcks av en harmoniserad Europastandard. Som underlag för uppdraget till den europeiska standardiseringsorganisationen att ta fram gemensamma provningsmetoder, samlade en expertgrupp till EU-kommissionen in data om relevant EU-gemensam och nationell lagstiftning. I början av 2011 fanns cirka 260 lagstiftningar och cirka 1 000 olika ämnen registrerade i en databas. Vissa länder har förutom specifik nationell lagstiftning anmält olika typer av vägledning och riktlinjer samt harmoniserad EU-lagstiftning (till exempel Tyskland och Holland) medan andra länder (till exempel Sverige) tolkat uppgiften mer strikt och endast registrerat det som specifikt är reglerat i nationellt regelverk. Den nuvarande databasen är ofullständig eftersom lagstiftning för endast sju medlemsländer registrerats. Det medför svårigheter att dra slutsatser om vilka ämnen som är reglerade i respektive medlemsland. I dagsläget är bara kvicksilver, formaldehyd, sexvärt krom och kadmium reglerat i olika former av byggprodukter i Sverige. Vilka uppgifter som ska ingå i en prestandadeklaration för en byggprodukt måste alltid verifieras med det medlemsland i vilket produkten är avsedd att säljas.

Kemikalieinspektionen har under 2012 låtit göra en kartläggning av några enskilda EU-länder (Frankrike, Tyskland och Holland) och deras nationella byggregler avseende kemiska ämnen (PM 5/12). Det visade sig då att fler länder som Frankrike och Tyskland hade strängare krav än Sverige, bland annat när det gäller avgivning av kemiska ämnen från byggmaterial till inomhusluft.

I inomhusmiljö är det i första hand människor som exponeras och där är emissioner till luft en dominerande exponeringsväg i riskbedömning. Personer som har astma, andra luftvägsbesvär eller överkänslighet mot kemikalier eller dofter reagerar mer och tidigare än andra. Astma- och Allergiförbundet uppger att man ofta får frågor om vilka bygg- och inredningsmaterial som är säkra att välja då man har astma, allergi eller annan överkänslighet. Tyvärr är det svårt i dagsläget att få reda på vad byggmaterial/produkter innehåller och avger då innehållsdeklarationer ofta saknas och redovisning av kemiska emissioner med mera inte krävs enligt lag. Någon konsumentmärkning som tar upp hälsoaspekter på bygg- och inredningsmaterial finns inte förutom Astma- och Allergiförbundets märkning Svalan (omfattar idag bland annat vattenbaserad målarfärg), och det kan vara svårt för konsumenter att tolka

Fel! Okänt namn på

information från branschens frivilliga Bastaregister eller byggvarudeklarationer där inte heller alla byggprodukter ingår.

En utredning för att se över möjligheterna att skärpa de svenska kraven på kemiska ämnen i byggprodukter i byggreglerna är önskvärd. Alla byggprodukter skulle då omfattas i gemensamma regler och inte som idag bygga på frivillig registrering/information och konsumenterna skulle få hjälp i val av byggmaterial då kemiska ämnen i byggmaterial skulle regleras tydligare än idag.

Kemikalieinspektionen har gjort en förfrågan till EU-kommissionen för att få information om hur arbetet fortskrider med att se över behovet av ökad information om farliga kemikalier i byggprodukter. Kommissionen är enligt artikel 67.1 i byggproduktförordningen (CPR) skyldig att göra detta. Dessutom vill KemI initiera en svensk diskussion om hur den svenska lagstiftningen på området kemiska ämnen i byggprodukter/emissioner till inomhusmiljön/ytte miljön kan utvecklas. Inspektionen har informerat regeringen om att andra länder har tagit initiativ på det nationella lagstiftningsområdet som det inte finns någon motsvarighet till i Sverige. KemI kan dock inte driva denna fråga själv eftersom den inte är behörig myndighet för byggprodukter utan måste göra det i dialog med Boverket. Inspektionen har i sin delredovisning till regeringen angående handlingsplanen för en giftfri vardag 2011–2014 (Rapport 2/13) föreslagit att dessa frågor bör utredas grundligare. Där föreslås också att regeringen låter utreda ett system för dokumentation av farliga ämnen i byggnader, en så kallad loggbok för byggnader, i samarbete mellan berörda myndigheter, näringsliv och forskare. Regeringen bör därför ge Boverket i uppdrag att i samverkan med Kemikalieinspektionen utreda behovet av och föreslå skärpt nationell lagstiftning om kemiska ämnen i byggprodukter, samt ett system för dokumentation av farliga ämnen i byggnader.

Stockholm den 19 september 2013

Helena Leander (MP)

Jonas Eriksson (MP)